

Tatranský dvojtyždenník

Číslo: 20 /XXXII

Vyšlo: 30. septembra 2021

0,30 €

Sila tmavej noci

Tmavých miest, bez svetelného znečistenia, bolo kedysi omnoho viac. Mnohé z nich sa stali lokalitami pre založenie observatórií. Žiaľ, dnes už aj na týchto miestach, vo vyšších nadmorských výškach, badať problém so svetelným smogom... I. Bohuš

Ľudstvo sa už viac ako 28 000 rokov zaoberá pozorovaním nočnej oblohy. Fascinujúci pohľad priťahuje zraky a núti človeka zamýšľať sa nad jeho miestom vo vesmíre, podľa hviezd sa naši predkovia orientovali v teréne či predpovedali budúcnosť. Uvidíme tento vzácny pohľad na žiarivé hviezdy a planéty aj o desať rokov?

Miesta, kde môžeme pozorovať nočnú oblohu, sa postupne strácajú. Môže za to svetelný smog. Kde sa vzal? Tento pomerne nový fenomén sa spája s rozvojom, pokrokom v spoločnosti. Hoci sa o ňom toľko nehovorí, na celom svete prináša čoraz viac problémov. A neobchádza ani nás.

Spôsobuje ho umelé osvetlenie z budov, pouličných lúč, svetelných reklám v mes-

tách či reflektorov namierených smerom k oblohe, kde sa svetlo odráža a rozptyľuje do atmosféry – noci nie sú tmavé, obloha je nasýtená svetlom.

Fenoménu svetelného znečistenia (svetelného smogu) sa venovali aj tvorcovia slovenského vedecko-popularizačného dokumentu *Vo svetle noci*, ktorý mohli vidieť diváci počas festivalu Hory a mesto (do-

stupný je aj na YouTube). Autor filmu Matej Pok si prizval odborníkov, ktorí divákovi priblížili dopady svetelného znečistenia na planétu – na živočíchy i ľudské zdravie, no okrem kritických hlasov predniesli aj riešenia, ako môžeme prispieť k zlepšeniu.

Vedecké špičky z odborov ako astronómia, chronobiológia, entomológia, neurológia, fyzika či architektúra sprostredkovali divákovi dôležité poznatky jednoduchou, pútavou formou. Skutočnú tmavú oblohu priblížil prostredníctvom unikátnych svetovo oceňovaných *(pokračovanie na strane 8)*

Vila Flóra sprístupnila nové expozície – fotografie a maľby dvoch významných osobností.
Viac na strane 4.

Dolnosmokevský liečebný ústav sa počas storočnej histórie vyprofiloval na špičkové zdravotnícke zariadenie.
Viac na strane 4.

Dobrovoľníci z celého Slovenska vyniesli z dolín takmer tonu odpadu. Pomáhali aj malí Tatraci.
Viac na strane 3.

Umiestnenie veľkoobjemových kontajnerov na území mesta

Mesto Vysoké Tatry v súlade so zákonom č. 79/2015 o odpadoch v súlade s nariadením mesta č.2/2016, v znení dodatku č. 2/2018 o nakladaní s odpadmi vznikajúcimi na území mesta Vysoké Tatry, umiestni veľkoobjemové kontajnery podľa nasledujúceho harmonogramu. Kontajnery v tatranských osadách sú určené na veľkoobje-

mový komunálny odpad (koberce, nábytky v rozloženom stave, PVC podlahy, sanitárna keramika a pod.). Nádobu nie sú určené na stavebný odpad (obyvatelia, ktorí stavajú/rekonštruujú domy sú povinní zabezpečiť si odvoz stavebného odpadu na vlastné náklady), nebezpečný odpad, opotrebované pneumatiky (povinnosť autoservisov odoberať odpadové pneumatiky), elektroodpad...

Na zberný dvor v areáli VPS Vysoké Tatry, s. r. o. v Starom Smokovci môžu obyvatelia mesta bezplatne odovzdať elektroodpad, autobaterie, akumulátory, motorové a prevodové oleje, kuchynské oleje, obaly znečistené nebezpečnými látkami... Nádobu budú odvezené v uvedené dni o 7.00 hodine.

Obdobie párenia jeleňov

September je okrem farebných listov na stromoch typický aj tým, že sa z lesov a lúk ozýva hlasné ručanie. V týchto týždňoch dochádza k páreniu nášho najväčšieho parohatého zástupcu živočíšnej ríše. Od zhruba polovice septembra do polovice októbra prebieha obdobie tzv. jelenej ruje. Presné obdobie ruje závisí od viacerých faktorov, ako napríklad počasie, lokalita, nadmorská výška, ruch v okolí rujoziska, počty predátorov. Jelene sa v tomto období vydávajú na cestu za čriedami jeleníc, počas tejto cesty často prejdú aj niekoľko desiatok kilometrov.

Keď sa jelen priblíži k čriede, hlási sa silným ručaním, čím chce odohnať soka. Mladšie a slabšie samce sa rýchlo zľaknú už aj silného hlasu staršieho jedinca. Ak sa v blízkosti nachádza rovnocenný samec, dôjde k súboju. Obrovskými parohami do seba narážajú a dokazujú si svoju silu, čím bojujú o to, kto bude pánom čriedy. Udermi soka často utrhá nepekne rany a slabší napokon súboj vzdá. V niektorých prípadoch môže dôjsť až ku smrteľným zraneniam. Výherca sa naopak začne hlasným ručaním chváliť svojou výhrou.

Keď silnejší samec získava svoju čriedu, zdržiava sa s ňou a počas niekoľkých týždňov sa s ňou opakovane pári. Zároveň počas tohto obdobia neprijíma potravu a schudne niekedy až desiatky kíl.

Po týchto radovánkach sa jelen opäť od čriedy vzdialí, niekedy sa stiahne, niekedy sa mladšie jelene spoja a vytvoria vlastnú čriedu. Staršie jedince preferujú celoročnú samotu. Po úspešných týždňoch jelenej lásky sa na jar môžeme tešiť novonarodeným bodkovaným potomkom.

sm M. Legutký

Jedna sezónka, štyri krajiny, 10 stredísk

Priaznivci zimných športov – predpredaj celosezónnych lístkov je už spustený! Tento raz s veľkou novinkou – karta GoPass bude platiť až v desiatich strediskách na Slovensku a v zahraničí, kde môžete lyžovať už v októbri.

Teploty klesajú a horské strediská sa pomaly pripravujú na zimnú sezónu. Spustený bol predpredaj Gopass Šikovnej sezónky PREMIUM 2021/22, ktorá prináša lyžovačku v 10 strediskách štyroch európskych krajín.

Sezónny lístok bude platiť v horských strediskách prevádzkovaných spoločnosťou Tatry mountain resorts (TMR): „Ak niekto lyžuje rád a na svahoch strávi počas sezóny viac dní, tak sezónka je najlepšie a zároveň najefektívnejšie riešenie. Nemusí sledovať cenu skipasov, ktoré sa predávajú za flexi ceny, keď má chuť lyžovať, tak vyrazí. Medzi najväčšie tohtoročné novinky patrí rozšírenie ponuky rakúskych rezortov

o tirolské stredisko Muttereralp Innsbruck, zrušenie výlukových dní a zahrnutie večerného lyžovania do sezónky. Špecialitou bude úplne nové večerné lyžovanie na Novej Skalke v stredisku Ještěd,“ priblížil predseda predstavenstva spoločnosti Igor Rattaj.

Gopass Šikovná sezónka PREMIUM platí pre vstup do slovenských stredísk Jasná, Tatranská Lomnica, Štrbské Pleso, do českých stredísk Špindlerův Mlýn a Ještěd, poľského Szczyrku (Szczyrk Mountain Resort, COS, BSA) a rakúskych stredísk Mölltaler Gletscher, Ankogel Mallnitz a Muttereralp

Podbanské - Vysoké Tatry, Polesie	21. 10. - 28. 10.
Vyšné Hájky	
1 ks pri ihrisku v starých Hájoch	14. 10. - 21. 10.
1 ks pri bytovkách v areáli ÚT a PCH	14. 10. - 21. 10.
Nová Polianka	
1 ks v areáli VÚCHP	14. 10. - 21. 10.
Tatranská Polianka	
1 ks na sídlisku	14. 10. - 21. 10.
Tatranské Zruby	
1 ks Hotel Granit (areál bývalej Vojenskej zotavovne)	14. 10. - 21. 10.
Nový Smokovec	
1 ks pri Centrálnych garážach	14. 10. - 21. 10.
Horný Smokovec	
1 ks bytovka Zdravie	07. 10. - 14. 10.
1 ks v areáli učilišťa	07. 10. - 14. 10.
Dolný Smokovec	
1 ks pri Požiarnej zbrojnici	07. 10. - 14. 10.
Pod Lesom	
1 ks na starom sídlisku	07. 10. - 14. 10.
1 ks na novom sídlisku	07. 10. - 14. 10.
Tatranská Lomnica	
1 ks v areáli Jamy	07. 10. - 14. 10.
1 ks pri veľkosklade zeleniny	07. 10. - 14. 10.
1 ks pri centrálnych garážach	07. 10. - 14. 10.
3 ks na sídlisku	07. 10. - 14. 10.
1 ks - Tri Duby	14. 10. - 21. 10.
1 ks kino	14. 10. - 21. 10.
Tatranské Matliare	
1 ks pri bytovkách	14. 10. - 21. 10.
Kežmarské Žľaby	14. 10. - 21. 10.
Tatranská Kotlina	
1 ks pri bytovkách	14. 10. - 21. 10.
1 ks pri materskej škole	14. 10. - 21. 10.

Innsbruck, čo predstavuje viac ako 200 kilometrov zjazdoviek. Benefitom sú aj 15 % zľavy vo vybraných športových obchodoch Motion a gastro prevádzkach, ako aj októbrový začiatok sezóny na korutánskom ľadovci Mölltaler. Neprenosnú kartu si od 1. októbra do 30. novembra môžete zakúpiť v predpredaji za 499 €, od decembra za 520 € (v prípade uzatvorenia stredísk z dôvodu pandémie budú majitelia adekvátne kompenzovaní).

kb

O daroch, ktoré zachraňujú životy

Jeden človek môže darovaním orgánov, ako napríklad srdce, pľúca, obličky, pečeň či pankreas, zachrániť až sedem ľudí. Rozšírenejšou formou pomoci je darcovstvo krvi. Bezbolestný odber môžete aktuálne absolvovať na pracoviskách NTS – v našom okrese pri popradskej nemocnici (po telefonickej objednávke). Avizované mobilné odbery, ktoré sa mali konať aj vo Vysokých Tatrách, boli podľa aktuálne platného covid-automatu zrušené.

Vysoké Tatry boli počas víkendu dejiskom kongresu „Sedem životov“.

Kampaň realizovaná Slovenskou transplantologickou spoločnosťou s podporou Ministerstva zdravotníctva SR mala za cieľ upriamiť pozornosť na transplantáciu program od zosnulých i živých darcov. Okrem osvetu si návštevníci informačného stánku pri údolnej stanici pozemnej lanovky na Hrebienok mohli nechať zmerať pulz, krvný tlak, glykemický index a diskutovať na tému darcovstva.

Na orgánovú transplantáciu čaká na Slovensku stále viac ako tristo pacientov, ktorých život závisí od darcov. Na Slovensku sa vykonávajú transplantácie obličiek v Bratislave, Košiciach, Banskej Bystrici a v Martine, transplantácie pečene v Banskej Bystrici a srdca v Bratislave, transplantácie pľúc sa u slovenských pacientov vykonávajú v Českej republike.

Kampaň Sedem životov sa realizuje už viac ako 6 rokov a za ten čas sa Slovensko zo spodných priečok v hodnotení krajín orgánových transplantácií dostalo v rámci krajín Európskej únie do prvej pätnástky. Napriek nepriaznivým podmienkam spôsobených pandemiou koronavírusu sa v roku 2020 podarilo zachrániť až 181 ľudských životov. V minulom roku bolo transplantovaných 131 obličiek, 27 srdiec, 19 pečeni a štvoro pľúc.

Okres Poprad sa aj naďalej nachádza v červenom, teda 1. stupni ohrozenia pandémie Covid-19.

V týždni od 27. septembra do 3. októbra stále platí povinnosť nosenia respirátorov v interiéroch a v exteriéri pri hromadných podujatiach na vzdialenosť menšiu ako 2 m. Ostatné opatrenia sú povolené s podmienkou dodržania maximálneho počtu účastníkov podľa jednotlivých protokolov.

Situácia sa vo viacerých okresoch Slovenska pomaly, ale postupne zhoršuje. Ministerstvo zdravotníctva vyzýva občanov, aby sa správali zodpovedne a ohľaduplne voči sebe aj ostatným vo svojom okolí.

Viac informácií nájdete na stránke www.automat.gov.sk **sm**

„Vo svete tvoria transplantácie obličiek od živých darcov až 40 % z celkového počtu transplantácií. U nás je to zatiaľ len 10 až 15 %. Našou snahou je priblížiť sa k 20 %, čím sa dostaneme na úroveň európskeho priemeru. Práve kampaň Sedem životov má za úlohu zlepšiť povedomie o možnostiach darcovstva,“ povedal MUDr. Ľuboslav Beňa, PhD., CETC, prezident Slovenskej transplantologickej spoločnosti.

„Sme presvedčení, že hoci je táto téma mimoriadne vážna, je dôležité o nej hovoriť, verejne diskutovať. Jednou z príležitostí sú aj aktivity konané popri Kongrese slovenskej transplantologickej spoločnosti vo Vysokých Tatrách,“ dodala docentka Zuzana Žilinská. **kb**

COVID-19

Čisté hory

Poslednú septembrovú sobotu sa na celom území Tatranského a Pieninského národného parku už po 43. krát uskutočnila akcia Čisté hory. Dobrovoľníci z celého Slovenska spolu vyzbierali viac ako 950 kg odpadu. Našla sa aj stratená lyža či pokazená toaleta. Najčastejším odpadom boli rúška, respirátory a papierové vreckovky. Za 43 rokov akcie Čisté hory bolo už pozbieraných približne 64 ton odpadu. Do čistenia dolín po letnej turistickej sezóne sa zapojili aj žiaci základných a materských škôl na území mesta Vysoké Tatry. Ako povedala Soňa Kriššáková – koordinátorka Zelennej školy, učiteľka pre 1. stupeň ZŠ s MŠ Dolný Smokovec, so žiakmi sa do tejto aktivity zapájajú každý rok: „Tento rok sa akcie Čisté hory zúčast-

Pracovníci ŠL TANAP-u, ktoré toto podujatie organizujú, účastníkom rozдали vrecia na odpad a ochranné rukavice.

nilo 20 našich žiakov 1. až 4. ročníka. Spolu s rodičmi a s pani učiteľkami sme vyčistili okolie pozemnej lanovej dráhy a turistický chodník Hrebienok – Zamkovského chata. Toto podujatie malo aj informačno-vzdelávací charakter. Pozorovali sme jesenné premeny prírody, oboznamovali sa s náučnými tabuľkami a s pravidlami správania sa v prírode. Akcia splnila svoj účel, deti sa šťastné a plné nových zážitkov vrátili domov.“

red **■** ZŠ D. Smokovec, ŠL TANAP-u

V SKRATKE

✦ Ako sme vás už informovali, nedávno zrekonštruovaná secesná **Vila Lavína** sa uchádza o Cenu za architektúru. Novosmokoveckú vilu môžete podporiť svojim hlasom ešte posledný hlasovací deň, 30. septembra, prostredníctvom stránky www.cezaar.tv/cena-verejnosti/. V septembri končí aj hlasovanie v ankete **Strom roka**, kde sa o víťazstvo uchádza buk v centre Starého Smokovca. Podporte ho vyplnením hlasovacieho lístka v Tatranskej informačnej kancelárii/prostredníctvom stránky www.ekopolis.sk.

✦ Termín interaktívnej výstavy **Leonardo da Vinci – Stroje a iné** spolu s výstavou Stanislava Lajdu – Posledná večera Leonarda z Vinci, je predĺžený do 3. októbra. Jediné diela renesančného umelca si môžete pozrieť v Tatranskej galérii v Poprade, počas pracovných dní od 9.00 do 18.00 hod., cez víkend od 11.00 do 18.00 hod.

✦ Slovenská republika je od 1. mája 2004 členským štátom Európskej únie, 1. januára 2009 sme prijali spoločnú menu – euro. Za **medzinárodný deň eura** bol vyhlásený 24. september, ktorý si pripomenuli aj žiaci základnej školy v Tatranskej Lomnici, kde im pedagógovia pripravili špeciálny interaktívny program. V tento špeciálny deň mali pripravené zaujímavé prezentácie a tvorivé aktivity podporujúce finančnú gramotnosť.

✦ 8 príslušníkov HZS, 7 služobných psov HZS a 3 zmluvní figuranti HZS sa zúčastnili Medzinárodného kynologického cvičenia vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť. Výcvik bol zameraný na vyhľadávanie ľudí v rumoviskách a zboreniskách. Zúčastnili sa simulovanej záchrannéj akcie, kde si precvičili vyhľadávanie nezvestných a vyprošťovanie pomocou lanovej techniky.

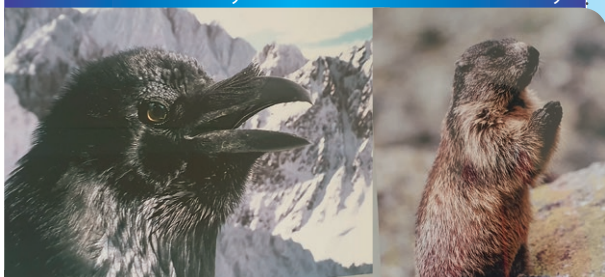
✦ Na medzinárodnej výstave v HUNGEXPO v Budapešti nechýba stánok Štátnych lesov TANAP-u. Návštevníkom z celého sveta priblížili pracovníci štátnych lesov prostredníctvom propagačných materiálov, unikátnych preparátov a trofejí prírodu nášho najstaršieho národného parku. V piatok 8. októbra je na programe Slovenský deň. **kb**

Pozvánka za krásou a umením Tatier

17. septembra boli vo Vile Flóra v Starom Smokovci sprístupnené dve nové expozície. Krásy Tatier zachytil na plátno umelec Otakar Štáfl, vzácnu faunu priblížia unikátne fotografie Ivora Mihála. Ich diela budú verejnosti prístupné do 5. decembra.

Tatranská galéria v Poprade prináša pre milovníkov Tatier jedinečnú výstavu z autorskej dielne dlhoročného regionálneho fotografa Ivora Mihála. Ivor Mihál, narodený 25. septembra 1939, rodák z Mengusoviec, je pôvodným povoláním lesník. Počas desaťročí profesionálneho a systematického kontaktu s tatranskou prírodou vytvoril rozsiahly fotoarchív, v ktorom prevláda žáner zameraný na voľne žijúce zvieratá. Na unikátnych záberoch ich ukazuje v prirodzenej vznešenosti, ako aj intímnych prejavoch. Za zábermi stojí nespočetné množstvo hodín v teréne a kilometre v nohách, skoré ranné vstávanie, čakanie na vhodný záber, diskomfort počas zimy, vetra či iných extrémov počasia, ako aj zvládanie blízkych stretov so šelmami. Ako samouk neustále zdokonaľoval techniku, aby mohol krásu hôr spúšťať fotoaparátu priblížiť verejnosti. „Tento autor, ktorého zvlášť nemusím predstavovať, strávil v Tatrách viac ako 50 rokov. Už počas štúdií a neskôr ako inšpektor ochrany prírody sa venoval fotografovaniu. Jeho prednosťou je fotografovanie voľne žijúcich zvierat, v ich prirodzenom prostredí. Ide o nejednoduchú záležitosť. Nájdete tu množstvo krásnych záberov tatranskej fauny, uvidíte typické aj menej známe druhy. Výstavou chceme ukázať verejnosti fotografie, ktoré nie sú len záležitosťou výtvarno-umeleckou, ale majú predovšetkým svoju dokumentačnú hodnotu. Ďakujeme, že pán Mihál srší svojou zanietenosťou a produktivitou, energiou a záujmom o Tatry. Jeho zábery zdobia mnohé domáce a zahraničné publikácie, ako napr. Tatranskou prírodou, Otúžilci Tatier, Zvieratá Tatier, Poklady Tatier...“ priblížila výstavu Fauna Tatier kurátorka výstavy, riaditeľka Tatranskej galérie Anna Ondrušková. ►

Fotovýstava Fauna Tatier na hornom poschodí galérie vás prevedie pestrou ríšou tatranských zvierat. Autor zachytil plaché živočíchy v ich prirodzenom prostredí a vďaka umeleckému citeniu dokázal zo vzácných stretnutí zhotoviť unikátne zábery.

Plagáty, ilustrácie, poštové známky a obrazy z ateliéru Otakara Štáfla. Nielen to, ale aj publikácie a zaujímavosti z jeho života zdobia steny a priestory výstavnej siene.

Storočnica nádeje a zdravia

Kým bola umelecká škola v rekonštrukcii, tanečníkom dolnosmokoveckej Základnej umeleckej školy poskytla priestory na výuku riaditeľka ústavu priamo v zariadení. Ako vďaka za toto nezištné gesto pripravili žiaci ZUŠ pod vedením pedagógov program, ktorý bol umeleckou bodkou za otvorením konferencie. „Zdravé a talentované deti sú tým najväčším darom,“ poďakovala Ing. Miroslava Mištunová, PhD., MPH., ktorá od roku 2017 zastáva funkciu riaditeľky NÚDTaRCH.

Len málo štátov sa môže pyšiť existenciou samostatného ústavu pre detských pacientov. Národný ústav detskej tuberkulózy a respiračných chorôb, n.o. v Dolnom Smokovci (kedysi Šrobárov ústav) nadväzuje na 100-ročnú tradíciu komplexnej liečebno-preventívnej starostlivosti. Počas svojej existencie si vybudoval významné postavenie a bol strojcom mnohých šťastných životných osudov. Vysoko špecializované pracovisko na úpätí tatranských štítov navštevujú pacienti, ktorých čaká za bránami erudovaný personál s ľudským prístupom, moderné postupy a špičkové vybavenie liečební i operačných sál.

Po postupnej reprofilizácii sa ústav zameriava nielen na liečbu tuberkulózy (tbc), ale na komplexnú diagnostiku a liečbu ochorení dýchacích ciest a pľúc. Pred 100 rokmi sa hlavným liečebným predpokladom stala vysokohorská klíma, čistý vzduch, dostatok slnečného žiarenia a železité pramene. ►

Za posledné roky sa výskyt tuberkulózy znížil, no mnohé regióny si nemôžu vydychnúť. Respiračné ochorenia sú najčastejšou príčinou návštev pediatrov. „Vážim si prácu všetkých, ktorí bádajú, hľadajú cesty, ako uzdraviť. V národnom ústave sa snažia fundovaní odborníci prispieť do pléna novými zisteniami a pokrokmi v liečbe, za čo im patrí naše uznanie.“ Ako vďaka za šírenie dobrého mena Vysokých Tatier a dlhoročnú prácu generácií odborníkov, odovzdal Ján Mokoš riaditeľka ústavu ďakovný list.

Súčasťou konferencie bol aj krst knihy „Storočné jubileum“, ktorú zostavili pracovníci ústavu z archívnych a súčasných materiálov. Krstnými rodičmi boli autori J. Fábry a M. Mištunová, docent V. Pohanka a profesor J. Buchvald.

Česká stopa v Tatrách

Maliar, grafik a ilustrátor Otakar Štáfl (1884 – 1945) produkoval okrem iného akvarely a olejomalby zachytávajúce krásu Tatier, kde dlhodobo pôsobil. „Tomuto autorovi sme sa venovali už v roku 2004. Za 17 rokov sme zozbierali množstvo ďalších informácií a diel. Otakar Štáfl počas svojho 20-ročného pôsobenia v Tatrách dokázal veľmi veľa. Rodák z dnešného Havlíkovho Brodu ako 19-ročný odišiel do Prahy, kde sa dal na umeleckú cestu. Bol vyhľadávaný ako talentovaný autor akvarelov a olejomalieb, čím si zarábala na živobytie. V roku 1912, na odporúčanie Karola Plícku, navštívil Slovensko. Očarila ho Detva. Rok nato vyšla publikácia o rázovitej dedinke s jeho ilustráciami. V roku 1913 prišiel do Tatier, ktoré si zamiloval. Popri maľovaní obrazov pracoval ako umelecký grafik, ilustroval stovky kníh... Je známy ako spoluautor prvého

filmu o Tatrách, ktorý bol natočený z výšky – z lietadla. Séria štyroch filmov o Tatrách spoločne s Plíckovým filmom *Zem spieva* získali v roku 1934 jednu z hlavných cien na filmovom festivale v Benátkach. V roku 1919 vyhral konkurz na chatára pri Popradskom plese, kde pôsobil až do svojho núteného odchodu v roku 1938. V diele 120 akvarelov *Vysokých Tatier* (1928) zachytil každý kút, dolinu, vrchol Tatier. Jeho meno sa spája aj so Symbolickým cintorínom pri Popradskom plese, ktorý založil s Alojzom Lutonským a kde sám osadil detvianske kríže. Žiaľ, prvej pietnej spomienky sa nedočkal – nariadením vlády museli všetci obyvatelia s českou národnosťou opustiť Slovensko. O tom, že v Tatrách mal množstvo priateľov, svedčí aj 1300 pozdravov, ktoré mu prišli k jubileu. Na každý osobne odpovedal, pripísal veršík, ex libris. Tragicky zahynul spolu s manželkou Vlastou pri bombardovaní

Prahy 14. februára 1945,“ zhrnula rozsiahle dielo kurátorka výstavy.

V závere vernisáže odznali slová z príhovoru kníhy 120 akvarelov *Vysokých Tatier*, ktoré napísal vtedajší minister školstva Milan Hodža: „Je dobré chodiť do Tatier, pretože človek zvyknutý na malosť nachádza v ich ríši úžasné rozmery. Tak vychovávajú Tatry k vysokým túžbam, širokým obzorom a nás k veľkorysosti. Ktokoľvek ich navštívil prvýkrát, takmer iste tam pôjde aj druhýkrát. To preto, že ich krásu je nekonečná. Nenasýtite sa jej. Ona vás neodolateľnou silou láka znova a znova.“

Pôsobivé diela oboch autorov si budete môcť pozrieť v nasledujúce dni:

streda (10.00 – 14.00)

piatok (13.00 – 17.00)

sobota (10.00 – 14.00)

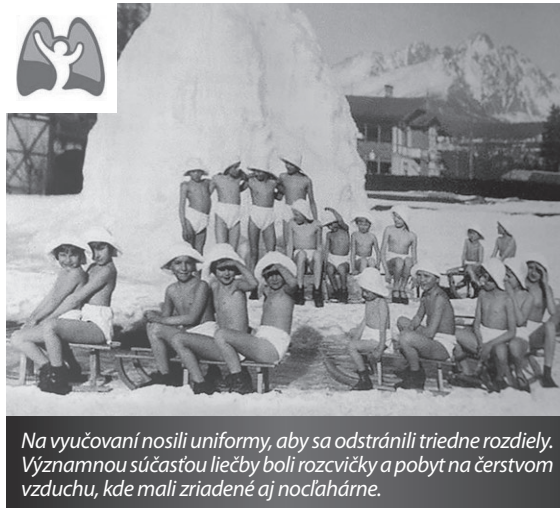
nedela (13.00 – 17.00).

kb kb

Storočnica nádeje a zdravia

► Jednou z priorít novovzniknutej ČSR bola rekonštrukcia a výstavba nemocníc, liečebných zariadení. Významným problémom bolo šírenie nákazlivých chorôb, ktoré boli v dôsledku návratu vojakov rozšírené po celej republike a postihovali i detskú populáciu. Aktuálna situácia viedla k vytvoreniu špecializovaného zdravotníckeho zariadenia v Dolnom Smokovci.

„Toto zariadenie je neodmysliteľnou súčasťou koloritu nášho mesta. Jeho význam a prínos možno vyjadriť slovami len ťažko. Najlepšie by to dokázali pacienti a ich blízki, ktorí sa na odborníkov dolnosmokoveckej liečebne obracali, keď im bolo najhoršie a našli u nich ľudské prijatie a odbornú pomoc. Liečba tuberkulózy, astmy, alergií či iných závažných ochorení nie je jednoduchá. Zvlášť, keď sa na nemocničných lôžkach ocitajú práve deti. Od svojich začiatkov v 20. rokoch minulého storočia sa sanatórium vyvinulo na rozsiahly komplex zdravotníckych oddelení, ambulancií, jednotiek intenzívnej starostlivosti, ústav je celoslovenským centrom fyzioterapie pre detských pacientov s cystickou fibrózou. Na ich starostlivosti sa podieľajú aj učiteľia, vychovávatelia, ktorí majú taktiež svoj hlboký obdiv,“ vyjadril vďaka generáciám lekárov a pomocného personálu primátor mesta Vysoké Tatry Ján Moškoš.

Na vyučovaní nosili uniformy, aby sa odstránili triedne rozdiely. Významnou súčasťou liečby boli rozcvičky a pobyt na čerstvom vzduchu, kde mali zriadené aj nocľahárne.

Bohatá história

Priekopníkom liečby tbc vo vojnovom období bol MUDr. Vladimír Vojtek. Na jeho podnet sa začali organizovať stretnutia lekárov, ktoré vyústili do cezhraničnej spolupráce – česko-slovensko-poľských seminárov, ktoré sa od roku 1956 striedavo konali v Tatrách a poľskej Rabke. Tradícia pokračuje dodnes a nesie názov po jej zakladateľoch zo susedných krajín, bojovníkoch proti detskej tbc: Vojtekove – Rudnikove dni, ktoré sa uplynulý týždeň konali pod Vysokými Tatrami. 33. ročník konferencie sa niesol v znamení osláv storočnice dolnosmokoveckého

ústavu. Prierezom historických mílnikov prítomných previedol MUDr. Jaroslav Fábry, PhD., riaditeľ pre LPS. V pútavej prezentácii priblížil, ako sa malá podtatranská osada zviditeľnila vo svete a zhrnul medzníky bohatej histórie špičkového zariadenia, kde pôsobí 172 zamestnancov: „Prvopočiatky liečebného ústavu siahajú do roku 1880, kedy sa začala výstavba kúpeľnej osady. Výstavba šiestich budov, kúpeľného domu, hostinca, projektovaných Gedeonom Majunkem, sa ukončila v roku 1882. Dostali názvy Orol, Hlucháň, Kamzík, Lastovička, Hrdlička, Veľverička... (neskôr sa premenovali na súčas-

mal ústav vlastný hospodársky dvor a bol takmer sebestačný. V roku 1928 vtedajší minister zdravotníctva Jozef Tiso položil základný kameň novej liečebnej budovy. Dokončená bola v roku 1932. Pavilón mal 120 postelí, využívali sa najmä slnečné terasy, kde deti spávali, až kým nezačalo mrznúť. Ústav sa môže pochváliť aj dlhoročným pôsobením prvej slovenskej lekárky MUDr. Márie Bellovej, ktorá tu pracovala v rokoch 1925 až 1957 a významnou mierou sa pričinila o rozvoj lekárskej vedy na Slovensku, v oblasti boja proti detskej tbc. Medzníkom v tomto boji bolo zavedenie chirurgickej liečby kostno-zhybovej tbc, keďže dovtedy sa využívala iba liečba konzervatívna. V 1934 roku nastúpil na miesto primára chirurgie doktor Hoppe – stal sa zakladateľom operatívnej liečby pľúcnej i mimopľúcnej tbc v Tatrách. Ústav mal tri filiálky a neustále napredoval. Jeho hlavným poslaním bola liečba detskej tuberkulózy – realizovali sa operačné

zákony. Za prvých 50 rokov sa tu liečilo 22552 pacientov. Od 1. 8. 2017 sme Národný ústav detskej tuberkulózy a respiračných chorôb, n.o. (NÚDTaRCH). Poskytujeme komplexnú ústavnú, ambulantnú starostlivosť, liečime deti od narodenia do 19. roku. Spolupracujeme s domácimi a zahraničnými lekáskymi fakultami a podieľame sa na vyučovaní budúcich lekárov.“

Ústav prešiel reprofiliáciou, zmenami názvu, obmenil sa personál. No drží si svoje postavenie – ako špičkové zariadenie v srdci Tatier. kb kb, archív NÚDTaRCH

AVIZUJEME

✦ 13. – 17. októbra sa v Poprade už po 29. krát uskutoční **Medzinárodný festival horských filmov**. Prípravy sú v plnom prúde, či však pandemická situácia dovoľí premietanie filmov v kinosálach, alebo sa uskutočnia len prostredníctvom online formy zatiaľ nie je známe. Aktuálne informácie o blížiacom sa festivale môžete sledovať na stránke www.mfhf.sk, kde sú k dispozícii aj krátke ochutnávky videí o súťažných filmoch, na ktoré sa môžete tešiť počas festivalu.

✦ 16. októbra sa uskutočnia bežecké preteky venované pamiatke slovenským horolezcom – obetiam Mount Everestu – **Psoťkov Memorál**. Štartovať sa bude tento rok v Areáli Snow na Štrbskom Plese a pretekári sa rozbehnú na dve trate, kratšia BASIC má 26 km a prevýšenie 1 600 m+, a dlhšia EXTREM je dlhá 38 km s prevýšením 2 500 m+.

✦ Vo štvrtok, 30. septembra sa v **Podtatranskej knižnici** v Poprade uskutoční podujatie plné poézie a hudby Rastislava Daleckého – Dalecký & hostia. Vstup je voľný a podujatie začne o 17.00 hod. Návštevníci sa môžu tešiť na množstvo básní, piesní a úvah. Podujatie sa uskutoční v súlade s platnými pandemickými opatreniami.

sm

Legendy, na ktoré nezabúdame

V tomto roku uplynulo 20 rokov odvtedy, ako nás opustili dvaja legendárni tatranskí horolezci. Patril k dvom rôznym generáciám. Každý z nich pôsobil v inom čase, za iných podmienok, ako športovec presadzoval iný štýl a inú filozofiu nazerania na aktivity v horách. Nevyplývalo to len z ich vekového rozdielu, ale aj z rozdielných pováh.

Starším bol bohémsky založený, veľmi komunikatívny extrovert, druhým bol skôr tichý introvert, ktorý o svojich mimoriadnych úspechoch hovoril málo, snáď iba v kruhu najbližších priateľov. Arno Puškáš (4. 2. 1925 – 9. 6. 2001) a Vlado Tatarka (13. 3. 1945 – 17. 8. 2001).

Košický rodák **Arno Puškáš** prišiel do Tatier bezprostredne po 2. svetovej vojne. Tu začínal ako horolezecký inštruktor v Tatranských Zruboch, potom chatárčil pod Rysmi, na Kamzíku, Zbojníckej a Kežmarskej chate. V rokoch 1958 – 1967 bol profesionálnym členom Horskej služby TANAP-u a v rokoch 1962 – 1967 zároveň redigoval časopis Vysoké Tatry. Neskôr pôsobil ako slobodný publicista a výtvarník. Tvoril moderné „horské“ grafiky, maľby a koláže. Mnohé z nich boli reprodukovvané v časopisoch, knihách, na plagátoch a odznakoch. Napísal niekoľko beletrizovaných horolezeckých reportáží, knihy Nové výstupy vo Vysokých Tatrách 1945 – 1953, Priateľstvá na lane a Horolezci v tatranských stenách (1957). Najväčšiu po-

pularitu získal jeho horolezecký sprievodca Vysoké Tatry I. – X., ktorý vychádzal postupne v rokoch 1957 až 1989. V roku 1959 sa „podpisal“ pod výtvarné riešenie prvých expozícií Múzea TANAP-u v Tatranskej Lomnici.

Patril k špičke slovenského povojnového horolezectva a bol priekopníkom športového zimného horolezectva. Vo Vysokých Tatrách vykonal 209 prvovýstupov a variantov, z toho 108 v zime. V roku 1955 zorganizoval a viedol „Prvý kolektívny zimný prechod hlavného hrebeňa Vysokých Tatier“ od Laliového po Kopské sedlo. Puškáš tento úspešný prechod spropagoval prostredníctvom tlačových médií a rozhlasu natoľko, že verejnosť i funkcionári začali vnímať horolezectvo ako jeden zo športov, ktorý si zaslúži pozornosť a podporu. Tým sa pootvorila brána aj pre slovenské a československé výškové horolezectvo. Aj Arno Puškáš sa zúčastnil niekoľkých expedícií na Kaukaze, Pamír, do Himalájí a výjazdov do Álp, Fanských hôr, Pyrenej a ďalších horstiev.

Rodina, priatelia a horolezci sa s Arnom Puškášom naposledy rozlúčili v júni roku 2001.

Vlado Tatarka, známy aj ako Gypsi, bol od Puškáša o dvadsať rokov mladší a približne o dvadsať rokov neskôr prišiel – z Banskej Bystrice – do Vysokých Tatier. Od detstva sa venoval lyžovaniu a od roku 1961 aj horolezectvu. V roku 1975 pracoval ako nosič na bývalú chatu Kamzík a na Zbojnícku chatu. Od roku 1976 bol profesionálnym členom HS TANAP-u a bol horským vodcom. Zúčastnil sa 78 prvovýstupov a veľkého počtu mimoriadne náročných výstupov aj v Alpách, na Kaukaze, v Pamí-

ri, Hindúkuši a v Himalájach. V rokoch 1972 – 1974 bol členom výberového družstva Slovenska a v rokoch 1974 – 1979 reprezentačného družstva Československa. Ako skialpinista presunul extrémne lyžovanie zo strmých žlabov do stien. V dňoch 26. – 28. 4. 1986 vykonal vo Vysokých Tatrách rekordnú okružnú lyžiarsku túru, počas ktorej bol 24 hod. v pohybe a prekonal obojsmerne 5 661 m výškového rozdielu a pritom ako prvý absolvoval niektoré úseky na lyžiach, resp. vôbec v zime. Zaslúžil sa o inštaláciu pevných istiacich bodov na miestach, z ktorých horolezci zostupujú zlaňovaním, postupových istení na lezeckých cestách a umelých postupových pomôcok na trasách, ktoré využívajú horskí vodcovia s klientmi. Aj pri lezení v Tatrách hľadal stále nové výzvy. Napríklad v lete roku 1994 za jediný deň sólovo vyliezol tri veľké Stanislavské cesty (z Ťažkej doliny na Galériu Ganku, z Javorovej doliny do Javorovej štrbiny a z Doliny Zeleného plesa „Weberovkou“ na Nemecký rebrík v severnej stene Malého Kežmarského štítu). Aj s presunmi pod steny mu to trvalo len 12 hodín a 5 minút. Tento výkon svedčí o jeho vynikajúcej kondičnej príprave. Nešlo mu o porovnávanie sa s inými horolezcami, ale chcel spoznať hranice svojich možností vo veku krátko pred „päťdesiatkou“. Podobnú refazovku troch Puškášových ciest sa rozhodol vykonať spolu s dcérou Vladkou krátko po Puškášovej smrti, v auguste roku 2001.

Žiaľ, zahynul počas realizácie tohto zámeru, pri výstupe Puškášovým pilierom na Ganek.

Arno Puškáš získal v roku 2001 Cenu primátora mesta Vysokých Tatier za celoživotné dielo a v roku 2009 bol uvedený in memoriam do tatranskej Športovej siene slávy v Starom Smokovci.

Na pamiatku Vlada Tatarku Horská záchranná služba a Himalaya klub začali organizovať vo Vysokých Tatrách Tatarkov memorál, v ktorom sa súťaží v skialpinizme, v lezení (ľad a skala) a v zjazde s kanadskými saňami. V roku 2016 bol in memoriam ocenený titulom Športovec mesta Banská Bystrica.

☐ Ivan Bohuš ml.

Pohľad na Ganek v popredí

Arno Puškáš

Vlado Tatarka

Tatry vďaka jeho príbehom ožívali mýtmi a legendami, malých i veľkých čitateľov preniesli rozprávkovým svetom. **Anton Marec** (11. august 1953, Považský Chlmec – 21. september 2021, Vysoké Tatry) bol známy slovenský prozaik a dramatik, autor literatúry faktu, diel pre deti a mládež.

Životné cesty ho už počas pedagogického štúdia zaviedli do Vysokých Tatier, kde podnikol niekoľko výstupov a prvých nosičských vynášok. Ako dvadsaťročný uverejnil v časopise Vysoké Tatry svoju prvú poviedku. Hory opantali jeho umeleckú dušu. Po niekoľkoročnom publikovaní v časopisoch debutoval novelou Na hrebeni víchrica (1982). Odvtedy mu vyšli desiatky kníh. Na interpretáciu skutočností si zvolil svojský žáner – kombináciu reálnych historických udalostí s povestami a legendami. Popri umeleckej tvorbe pôsobil ako profesionálny člen horskej služby, horský nosič, inštruktor lyžovania a okúsil aj chatársky chlebiček: pôsobil na Chate pod Rysmi, pri Zelenom plese a pod Soliskom. V rokoch 1991 až 1992 pracoval ako redaktor v Tatranskom dvojtyždenníku. Za aktívnu prácu a šírenie dobrého mena mesta, kde sa natrvalo usadil, mu bola v roku 2018 udelená Cena primátora mesta Vysoké Tatry. Až do nečakaného odchodu žil so svojou rodinou v Novom Smokovci.

Zapísal sa do histórie a rovnako, ako legendy o tatranskej prírode, aj jeho meno bude navždy zapísané v spomienkach a ožije pri každom riadku jeho kníh...

Češť jeho pamiatke!

Spomienka na Františka Mrázika

22. septembra ubehlo presne 20 rokov, čo sa na Popradskom plese konal Deň horskej služby. Pre mňa mal však inú príchut', v tento deň odišiel z tohto sveta môj ocino, Ferko Mrázik. Symbolika tohto dňa výstižne charakterizuje to, čo ho naplňalo najviac – poslanie horskej služby.

Od mlada v horách

Otec sa narodil v roku 1914 ako najmladšie zo siedmych detí v rodine železničiara Antona Mrázika. Z rodnej Žiliny sa ešte ako malý chlapec dostal na výlet na Štrbské Pleso, kde ho už vtedy opantala krása prírody. Keď na lavičke zbadal sediaceho horského vodcu, v podvedomí sa začalo tvarovať ďalšie smerovanie jeho života.

Už ako mladý sa začal venovať turistike a horolezectvu. Spolu so svojim bratom Kalmanom a priateľmi podnikali mnoho výstupov či už v rodnej Malej Fatre alebo vo Vysokých Tatrách.

Zoznámil sa s Mikulášom Mlynarčíkom, jedným zo zakladateľov slovenského horolezeckého spolku JAMES, ktorý nedávno oslávil 100 rokov existencie. Obom im boli tak veľmi blízke hodnoty, ktoré spolok niesol vo svojom mene: *idealizmus, alpinizmus, moralita, entuziazmus a solidarita*.

Život v Horskej službe

Zaujímavé je, ako si s Mlynarčíkom vymenili pôsobiská. Kým Mlynarčík sa narodil v Tatrách a časom odišiel do Žiliny, otec to mal presne naopak – z rodnej Žiliny odišiel do Tatier, tu sa stal dobrovoľným členom horskej služby. Od r. 1952 bol jej profesionálnym členom, v r. 1954 sa stal náčelníkom Tatranskej horskej služby a od r. 1956 počas 20 ro-

kov zastával funkciu celoslovenského náčelníka.

Hory mu boli chrámom, chaty a zariadenia horskej služby kaplnkami, a ľudia v nich draho-kamy, ktorých si ukladal hlboko do svojho srdca.

To ho viedlo k napísaniu kníh *Priekopníci horskej služby* a *Strechy nad oblakmi*. Obe boli venované ľuďom, ktorí v horách pôsobili nie pre seba, ale pre iných.

Jedným z jeho posledných diel boli výstava a vytvorenie mini galérií osobností a fragmentov Horskej služby.

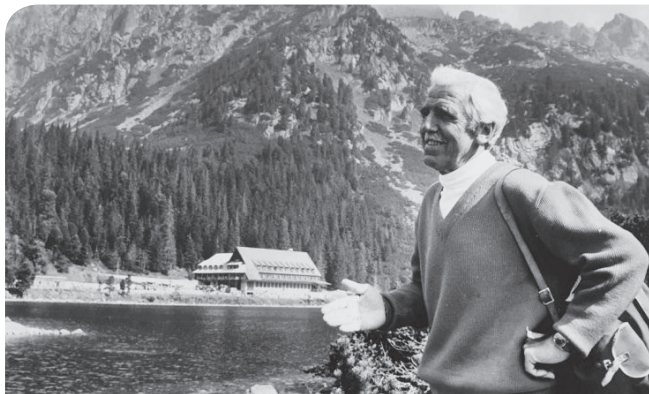
Na čo najviac spomínam ja?

Úžasne miloval hory a užíval si ich krásu, nezovšedneli mu ani za tie dlhé roky. Za svietiacimi očami a bielymi vlasmi sa veru skrývala nejedna ťažká životná chvíľa. No ku každej životnej situácii sa vedel postaviť s nadhľadom, zachovať si chladnú hlavu

vtedy, keď to bolo potrebné, a na druhej strane si vedel užiť radosť i z tých najmenších drobností.

V roku 1931 s bratom Kalmanom a priateľmi prvýkrát prechádzal Západnými Tatrami a odvtedy sa tu vrátil stovky krát. A práve v Západných Tatrách v Zuberici sa v týchto dňoch spomínalo na členov Horskej služby, ktorý už pozerajú na nás všetkých „tam – z hora“. V sobotu 18. 9. sa konala v Zubereckom kostole omša venovaná členom Horskej služby, po ktorej sa spomínalo na osobnosti, ktorých výročia si tohto roku pripomínáme. Vďaka bývalému náčelníkovi Horskej služby v Západných Tatrách Janovi Jurinovi sme mali možnosť v krásnej – priam rodinnej atmosfére zaspomínať na pekné zážitky a odkazy našich blízkych. Pripomenuli sme si osobnosti, ktorých cieľom nebolo vynikať, ale ktoré vynikli, preto, že ich cieľom bolo pomáhať iným a tomu zasvätili svoj život. A takto sa z ich mravenčej práce a drobných krokov doslova poskládala história.

F. Mrázik

VIDELI, POČULI

Počas víkendu

18. a 19. septembra došlo v podtatranskej oblasti k usmrteniu troch šeliem **medveďa hnedého**. Dva medvede boli zrazené na diaľnici pri obci Hybe a Lip-tovský Ján a jeden bol zrazený vlakom. Medvede v tejto oblasti často migrujú za kukuricou a pre nedostatok tzv. ekoduktov (zelené mosty ponad diaľnicu na prechod zveri) prekonávajú aj väčšie prekážky, ako je napríklad oplotenie okolo diaľnice. Podľa odborníkov by jediným riešením bolo dobudovanie takýchto zelených mostov, čo však vyžaduje dlhodobý monitoring migrácie lesnej zveri a nemalé investície.

V centre Tatranskej Lomnice boli **odchytené** dve synantropné **jelenice**. Tieto jelenice úplne stratili svoju plachosť, zvykli si na prikrmovanie a neboja sa vyštartovať za psom, či dokonca aj za človekom. Mestskí policajti mesta Vysoké Tatry evidujú tento rok okolo 30 prípadov napadnutia zverou. „*Naším cieľom je dostať takéto jedince z intravilánov tatranských osád a dosiahnuť stav, keď jelenia zver a jej predátori nebudú navštevovať toto prostredie*,“ vysvetlil zoológ Štátnych lesov TANAP-u Jozef Hybler.

19. septembra sa na zimný spánok uložila **Expozícia tatranskej prírody**. Aj keď pandemická situácia návštevnosť botanickej záhrady skomplikovala, v porovnaní s minulým rokom sa na vzácne druhy tatranskej flóry prišlo od polovice mája do 19. septembra pozrieť 10990 návštevníkov. Zamestnanci botanickej záhrady budú mať nasledujúce týždne plné ruky práce. Celý areál musia pripraviť na prezimovanie a začnú s výsevom rastlín, aby návštevníci mali čo obdivovať počas ďalšej sezóny. Expozícia by mala svoje brány otvoriť opäť v máji, dovtedy môžu turisti obdivovať vzácnu tatranskú flóru v Múzeu TANAP-u.

V Tatrách pribudol nový **defibrilátor**. Záchranári ho podarovali Rainerovej chate. Tento prenosný prístroj, ktorý vie zachrániť ľudský život, je už v poradí desiatym na území Vysokých Tatier. Chatár Peter Petras sa darčeku potešil, no zároveň vyslovil nádej, že ho nebudú musieť použiť. Automatický externý defibrilátor je vyrobený tak, aby s ním vedel pracovať aj laik bez skúseností, keďže hlasová signalizácia pomáha navigovať, ako s prístrojom pracovať. sm

VIDELI, POČULI

✦ V Kôprovej doline na turistov čaká nová **infotabula** o Kmeťovom vodopáde. S ideou umiestnenia panelu o vodopádoch na Nefcerskom potoku prišli členovia Slovenského zväzu ochrancov prírody a krajiny, projekt realizovali s pomocou pracovníkov ŠL TANAP-u. Okrem pôvodu názvu sa dočítate o tom, čo všetko vytvorila príroda v tejto lokalite.

✦ **Deň horskej záchranej služby**, ktorý bol naplánovaný na 9. októbra, bol kvôli pandémie Covid-19 zrušený. Na ukážky leteckej, kynologickej a pozemnej záchrany, či atrakcií pre deti si návštevníci budú musieť počkať do budúceho roka.

✦ V **Slovenskom raji** sčítali **turistov**. Podľa pracovníkov Správy Národného parku bola uplynulá sezóna najslabšou za posledné roky. Sčítanie turistov sa konalo prvýkrát dlhšie ako po iné roky, a to štyri dni v auguste a štyri dni v septembri. Na šiestich stanovištiach boli napočítaní najviac slovenskí turisti, no nezaostávali ani českí návštevníci, Poliaci, Maďari, či Američania a Nemci. Pred vstupom do Roklín Kysel, Suchá Belá, Prielom Hornádu a Sokol sú nainštalované elektronické snímače, ktoré ľudí rozpoznávajú podľa telesnej teploty. Tieto zariadenia taktiež pomáhajú pri monitoringu preťaženia lokalít. Spolu bolo v Slovenskom raji sčítaných v priemere 4 027 denných návštevníkov.

✦ Predpovede sľubujú v najbližších týždňoch stabilné slnečné jesenné počasie, tzv. **babie leto**. Vedeli ste, že babie leto je pomenované podľa jemných pavučín lietajúcich vo vzduchu, ktoré pripomínajú jemné sivé vlásky bábiky? Pavúky na jeseň migrujú na miesta, kde by mohli prezimovať, či kde by našli dostatok potravy. Jemné vlákna pavučiny používajú ako padáky, ktoré ich prenesú od desiatok metrov až po stovky kilometrov.

✦ **Košicko-Bohumínska železnica** oslavuje **150 rokov** od jej založenia. Podtatranský úsek z Popradu do Žiliny bol otvorený 7. decembra 1871. Vlak vyštartoval z popradskej stanice o 23.25 hod. a do Žiliny prišiel na druhý deň ráno o 6.00 hod. Ďalší úsek z Popradu smer Spišská Nová Ves bol spustený o pár dní neskôr. Cieľom Košicko-Bohumínskej železnice bolo spojiť hospodársky významné ložiská železa a hámrov na Spiši so železničnými v Třinci či zdrojmi surovín v karvinskej oblasti. Viac o jej histórii sa dozviete na stránke 150. výročia www.150z.sk

Sila tmavej noci

(dokončenie zo strany 1) snímok astrofotograf Tomáš Slovinský. Ich jednotným cieľom bolo priblížiť miznúce prírodné bohatstvo – „obyčajný“ pohľad na nočnú oblohu a jeho význam pre planétu Zem.

Narušená rovnováha svetla a tmy, dňa a noci

Až 98 % územia Európskej únie tvoria oblasti so svetelným smogom. Dve tretiny Európanov sú vystavené počas noci žiareniu, čo má výrazný vplyv na ich zdravie a psychiku. Situácia sa exponenciálne, každý rok zhoršuje o 10 až 20 %, a tak sa reálne predpokladá, že už o pár rokov bude pohľad na nočnú oblohu plný hviezd len spomienkou. Nielen že ľudia môžu prísť o neopísateľný zážitok z pozorovania tmavej oblohy, problémy majú aj astronómovia, vedci a výskumníci, ktorí nemôžu skúmať vzdialené galaxie, no nočné svetlo prináša aj množstvo globálnych a zdravotných komplikácií, naruša sa biodiverzita...

„Žijeme naozaj vo vyspelom svete, ak ľudstvo svojou činnosťou pripúšťa stratu jedného z najvzácnejších prírodných bohatstiev?“

Park tmavej oblohy

Tzv. parky tmavej oblohy vznikajú na miestach s nízkym svetelným znečistením. Vyhľadávaným cieľom turistov a astrofotografov sa posledné roky stali obce Nová Sedlica a Rudina na východe Slovenska. Nachádzajú sa v Poloninách, ďaleko od silných svetelných zdrojov, v oblasti s nízkou hustotou osídlenia, a tak majú v rámci Slovenska najlepšie pozorovacie podmienky. Ich okolie bolo v roku 2010 vyhlásené za Park tmavej oblohy – najtmavšie miesto v strednej Európe. Spolu s pohraničným územím Poľska a Ukrajiny tvoria trojpark Východné Karpaty – prvý a jediný rozprestierajúci sa na území troch štátov.

„Veľa mladých nevidelo Mliečnu cestu, v mestách ani nočnú oblohu.“

Temná strana svetla

„Kým v meste môžeme vidieť maximálne 100 hviezd, v prírode vidno 2,5-tisíc hviezd a aj Mliečnu cestu, ktorá je tak jasná, že dokáže robiť tieň.“

Striedanie svetla a tmy je v prírode najstabilnejšou premennou. Pod vplyvom tohto rytmu sa v priebehu miliónov rokov vyvíjala celá biosféra na Zemi. Narušil to až človek, ktorý začal používať svetlo aj v noci – bez ohľadu na to, ako to znáša nielen on, ale aj iné živé organizmy. Ako povedal astronóm Peter Begeni: „Mnohé druhy rastlín a drevín, ako napríklad brezy, platany, topole či javory, sú extrémne citlivé na nočné svetlo. V noci potrebujú regenerovať, no ak sú v oblasti so svetelným znečistením, osvetlené lampou alebo reflektorom, sú za pár rokov odkázané na zánik. Taktiež sa tým naruší ich životný cyklus.“

„Strom v blízkosti pouličného osvetlenia nezaregistruje, že deň sa kráti, že prichádza jeseň, že mu majú ožltnúť a opadať listy. Ak takýto strom nepripravený na zimu nezabije tuhý mraz, v priebehu 10 – 20 rokov to urobí neustály nápor svetla,“ doplnil jeho kolega Pavol Rapavý.

„V prírode existuje mnoho živočíchov, ktoré sa orientujú podľa Mliečnej cesty. Často si prírodné zdroje svetla, ako napr. Mesiace, pomyšlia s umelými – oknami budov, do ktorých vo veľkej rýchlosti narazia a uhynú. Mimoriadne citlivé na intenzitu svetla sú napr. netopiere, ktoré lietajú výlučne v tme. Pre nás sú veľmi dôležité – jeden netopier dokáže za noc zjesť aj 3- až 5-tisíc komárov.“

Zatiahnite žalúzie – pomôžete prírode

Množstvo svetla sa do atmosféry šíri z rozsvietených okien administratívnych budov a sídlisk. Jednoduchá rada odborníkov znie: „*Nepúšťajte svetlo von!*“ – zatiahnite závesy, čím predídete zvedavým pohľadom do okien, nebudete žiarou priťahovať nočné druhy živočíchov a svetlo ostane u vás doma – nebude sa šíriť von a spôsobovať znečistenie atmosféry.

Potrebuju tmu

Entomológ Marek Semelbauer priblížil, ako nočný hmyz, zvyknutý orientovať sa podľa Mesiaca, mátie svetlo pouličných lúčov, od ktorého sa nedokáže odpútať, a tak pod ním hynie vyčerpaním: „*Na Slovensku je evidovaných zhruba 3 600 druhov motýľov. Najviac 100 druhov sú denné motýle, ostatné sú viazané na noc. Ich biorytmus potrebuje tmu. Tmavú noc, ktorú im my – ľudia, berieme. Vplyvom nočného svetelného znečistenia, tým, že noci nie sú nocami, hrozí až 40 % hmyzu vyhynutie. V noci sa orientujú pomocou Mesiaca, ktorý je vzdialeným orientačným bodom. No pouličná lampa je silnejším a dosiahnuteľným zdrojom svetla, ktorý ich zláka a odkloní od pôvodnej cesty za partnerom, za životom. Preto vidíme okolo lúčov množstvo hmyzu, ktorí tam často nájde svoju smrť. Avšak ich význam pre náš život je nezapustiteľný – v prírode predstavujú dôležité opelovače.*“

Zdravší život

Náš denný cyklus je synchronizovaný so slnečným svetlom. Ak nemáme počas noci úplnú tmu, v tele sa tvorí melatonín – hormón aktivujúci ozdravné procesy, omladzujúci antioxidant, ktorý okrem iného chráni napr. pred vznikom nádorov. V tele sa uvoľňuje prirodzene počas noci. Hoc aj malé zdroje svetla počas spánku môžu znížiť produkciu melatonínu a spôsobiť vážne poruchy spánku. Prirodzený denný cyklus založený na striedaní dňa a noci máme výrazne narušený. Chodievame spať neskoro a biorytmus nám vedľa rozhádzať aj rôzne zdroje osvetlenia, ako napr. obrazovky televízorov či telefónov. Práve tie zvykneme sledovať tesne pred spaním. Podľa slnečného času je už dávno tma, no naše oči ešte vnímajú silné svetlo, a tak sa následne nášmu telu nedarí ihneď zaspáť, hoci pociťujeme únavu. No pre kvalitný spánok často stačí len vypnúť obrazovky a zhasnúť svetlo. Ako upozornil fyziológ Michal Zeman: „*Citlivosť ľudí na svetlo je individuálna. Ale je dokázané, že už nižšia intenzita narušuje biologické hodiny a spôsobuje rôzne choroby.*“

Svetelný smog súvisí s urbanizmom, čím sa zaoberá aj architektka Beata Polomová: „*Práca s umelým svetlom má v modernej architektúre veľký význam. No význam má aj pri histórii – chceme ju vidieť, osvetliť historické pamiatky, ktoré tvoria identitu miest. Hrad môžeme vidieť zo vzdialenosti 5 alebo 20 kilometrov. Je veľmi dôležité, ako a akým svetlom objekty nasvietime. Avšak večerný obraz by sme mali podriaďovať dennej dobe – noc by mala ostať nocou a pamiatky by sme mali obdivovať počas dňa.*“

„Je toto vyspelý svet? Svet, ktorý chceme? Neškodíme si tým, ako moderne žijeme?“

Jednoduché riešenie

Svetelný smog je jedným z najľahšie odstrániteľných znečistení. Stačí svietiť tam, kde to je potrebné, vtedy, kedy to je potrebné a v maximálnej nutnej intenzite. Ľudské oko je orgánom, ktorý sa dokáže rýchlo adaptovať na tmu. Pomôcť môže každý z nás. Aby si pohľad na magickú nočnú oblohu mohli vychutnať aj tí, ktorí prídu po nás.

V piatok 17. septembra, v deň, keď Tatrami prechádzali aj pretekári cyklistických pretekov Okolo Slovenska a medzi nimi aj náš najúspešnejší cyklista Peto Sagan, zorganizovali aktivisti z mesta Vysoké Tatry v rámci Európskeho týždňa mobility, ktorý prebieha každý rok od 16. do 22. septembra, spoločnú cyklojazdu s názvom Viac slobody cyklistom na Ceste slobody. Spoločnou jazdou chceli organizátori bojovať za viac slobody na hlavnej komunikácii medzi mestskými časťami, za väčšie využívanie verejnej dopravy ako osobných automobilov, ktorých počet každoročne narastá. Takisto chceli poukázať na to, že vyhládková cesta Vysokými Tatrami by mala byť predovšetkým zážitková a nie tranzitná, plná hluku a emisií. Je to v prvom rade cesta prechádzajúca národným parkom a kúpeľným mestom. Priam stvorená pre bicykle. „Cyklojazdou chceme upozorniť, že v dobe, keď cyklistov ako aj áut je stále viac, je potrebné už dnes hľadať a realizovať ekologické riešenia dopravy pre vysoké Tatry a podhorie,“ vyjadrili svoje pocity hlavné organizátorky Lenka Rusnáková a Katarína Maj Vrabelová.

Cyklisti spoločne vyrazili z Tatranskej Lomnice, Novej Lesnej, Dolného Smokovca a Vyšných Hágov a stretli sa v Tatranskej Polianke. Akciu podporili Tatrancí, ako aj cyklisti spod Tatier, ktorí ukázali, že im nie je ľahostajný súčasný stav dopravy v národnom parku a bezpečnosť cyklistov na našich cestách. Najmladší účastník akcie, Teo, mal len 2 ročky. sm

Viac slobody cyklistom na Ceste slobody

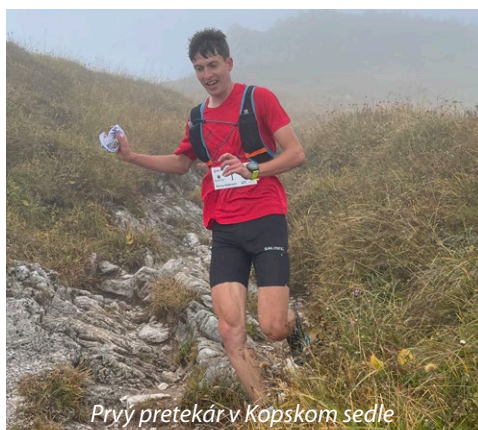

V sobotu 18. septembra sa bežal aj charitatívny beh Mary's Meals Charity run v Tatranskej Lomnici. 63 pretekárov bežalo, aby štartovným v hodnote 18,30 € nasýtli jedno dieťa v extrémnej chudobe počas celého školského roka. 8-kilometrový okruh viedol z parku cez sídlisko smerom na Eurocamp a odtiaľ okolo Medvedej lúky cez Tatranské Matliare naspäť do lomnického parku. Dobrú vec svojim behom prišlo podporiť 25 žien a 38 mužov. Najrýchlejším na trati bol Michal Kubány s časom 31:36,92 min. a medzi ženami zvíťazila Michaela Široká (38:35,83 min.). Na trati boli aj 6 súťažiaci v kategórii Nordic Walking. Prvý nordic walker, Jozef Kakaščík, bol v cieľi za 54:28,55 min. a najrýchlejšou nordic walkerkou bola Beáta Demeková s časom 01:04:58,81 hod.

Tento charitatívny beh prebiehal aj virtuálnou formou. Od 10. do 26. septembra sa do pretekov mohli zapojiť účastníci z celého Slovenska i z celého sveta. Dĺžku trasy si virtuálni bežci vyberali sami. Inšpirovať sa mohli niektorými z detí, ktoré dosťávajú v školách jedlo Mary's Meals a dĺžkou trasy, ktorú musia prejsť do školy: Longoria (Keňa) – 1,6 km, Olivia (Zambia) – 6,4 km, Biandr (Malawi) – 8 km, Famatta (Libéria) – 16 km. Atmosféru sprijemnilo aj vystúpenie skupiny Jamesa Evansa. sm

Mary's Meals Slovensko

Prvý pretekár v Kopskom sedle

Tohtoročný Plesnivec SkyRun sa uskutočnil tretiu septembrovú sobotu. Na preteky sa zaregistrovalo 200 pretekárov, protipandemické opatrenia však povoľovali iba 150 účastníkov a tak sa štartové pole muselo okresať. Kvôli nepriaznivému počasiu sa na štart nakoniec postavilo 113 pretekárov, ktorí bežali okruh z Monkovej doliny cez Široké a Vyšné Kopské sedlo cez Chatu Plesnivec do Tatranskej Kotliny a odtiaľ naspäť do Monkovej doliny v Ždiari. Prvý pretekár bol vo veternom a studenom Vyšnom Kopskom sedle za 51 minút. Na hrebeni Tatier boli počas dňa naozaj neprijemné poveternostné podmienky. Teplota okolo nuly, hustá hmla a silný nárazový vietor však pretekárom nenarobili veľké problémy. Niektorí sa v tomto nečase dokonca dobrovoľne zdržali, aby si urobili fotku na najvyššom bode pretekov. Najrýchlejšie sa s 26 km okruhom s prevýšením viac ako 1 300 m popasoval Andrej Paulen s časom 02:14,42 hod. Najrýchlejšou ženou na trati bola Brašeňova Anna s časom 02:51,14 hod. Organizátor pretekov Ján Matava vyjadril spokojnosť so záujmom a vysokou účasťou aj pri nepriaznivom počasi a situácii spojennej s koronavírusom: „Veľmi ma teší účasť Poliakov a Maďarov. Preteky sa samozrejme budú konať aj budúci rok, máme už aj konkrétny dátum – 17. 9. 2022. Ešte predtým pripravíme tak, ako aj tento rok, preteky z Tatranskej Kotliny priamo na Chatu Plesnivec. Dátum ešte nemáme, bude to niekedy v máji.“

Na bezpečnosť na trati dohliadali členovia Tatranskej horskej služby – dobrovoľného zboru. sm

archív podujatia

16. – 18. septembra sa v Ždiari, Monkovej doline, konali súťaže záchranárov Rescue Lesnica 2021, ktoré sú zároveň Memorálom Mareka Rigdu a posádky OM-ATB o Pohár Patrície Krajňáčkovej. Títo dvaja lekári vrtulníkovej záchrannej služby a ich kolegovia zahynuli pri výkone svojej práce pri páde vrtulníkov v rokoch 2015 a 2016. Práve oni boli spoluorganizátormi súťaže záchranárov Rescue Lesnica.

Občianske združenie Záchrana v spolupráci so Slovenskou komorou zdravotníckych záchranárov, Slovenskou spoločnosťou urgentnej medicíny a medicíny katastrof a Operačným strediskom záchrannej zdravotnej služby zorganizovali tieto preteky aj ako spomienku na svojich kolegov. Záchranárov z devätnástich posádok čakalo viacero úloh z vedomostí pri záchrane, poskytnutí prvej pomoci a kardiopulmonálnej resuscitácie. Bežal sa aj 6 km Memorial Run 2021 pod záštitou predsedu Prešovského samosprávneho kraja Milana Majerského, ktorého sa zúčastnilo 41 bežcov a 16 bežkýň. sm

Tradičný šachový turnaj opäť v Tatrách

Šachový oddiel ŠK Slovan Bratislava v spolupráci s mestom Vysoké Tatry usporiadajú v dňoch 2. – 9. októbra už 67. ročník medzinárodného šachového turnaja o Tatranský pohár OPEN TATRY 2021.

Turnaj sa uskutoční za splnenia príslušných protipandemických podmienok pre daný okres v čase konania turnaja v Tatranskej Lomnici už tradične v hoteli Titris, ktorý pre šachistov a úspešný priebeh turnaja vytvára vynikajúce podmienky. Účast popredných hráčov, atraktívne prostredie Vysokých Tatier umožňujúce realizovať rôzne turistické aktivity v spojitosti

s elegantným prostredím hotela Titris a jeho Aquaparkom, sú okrem šachového vyžitia zárukou maximálnej spokojnosti účastníkov turnaja, na ktorom sa už tradične zúčastňujú najmä hráči z Českej republiky, Rakúska, Poľska, Kanady, Francúzska, Ukrajiny a Slovenska. Na tento ročník sú už prihlásení aj hráči z Fínska, Švajčiarska a Belgicka.

Slávnostné otvorenie turnaja, ktorého sa zúčastní aj primátor mesta Vysoké Tatry Ing. Ján Mokoš, bude v sobotu 2. októbra o 17.30 hodine. Turnaj sa hrá na 9 kôl švajčiarskym systémom, jednotlivé kolá sa začínajú vždy o 18.00 hod. s výnimkou nedele, 3. 10., kedy sa hrá dvojkoľo.

Propozície turnaja sú k dispozícii na stránke SŠZ a web stránke ŠK Slovan Bratislava. Riaditeľ turnaja JUDr. Peter Petrán a Ing. Gustáv Šturc srdečne pozývajú na turnaj všetkých FIDE registrovaných šachistov. Tešíme sa na Vašu účasť. L. Munk, ŠK Slovan

Bludisko má za sebou prvú sezónu

Atrakcia Tatry Labyrint, ktorú vybudovali v okrese Kežmarok, obci Malý Slavkov, otvorila svoje brány začiatkom júla. Vyše kilometer chodníkov a hľadanie správnej cesty von prilákalo za necelé tri mesiace stovky návštevníkov.

S úpravou terénu a výsadbou bludiska začali súkromní investori minulú jeseň: „Bludiská sme poznali zo zahraničia, kde sú veľmi obľúbené. Mnohí Slováci už navštívili Snežný labyrint v Zakopanom alebo drevené bludisko na Liptove. Chceli sme priniesť podobnú atrakciu aj pod Tatry a zároveň sme sa chceli odlíšiť a byť zelení,“ spomína Ján Grigľiak.

Na vybudovanie 1,2 km chodníkov v bludisku použili 1500 takmer dvojmetrových tují, ktoré rastú na ploche 2500 m². „Tuje, ktoré sme použili na vysadenie bludiska, rástli sedem rokov v lesnej škôlke na Považí. Ich presun bol náročný – pod Tatry dorazili na deviatich kamiónoch.“

„V minulosti sme podporili výstavbu golfového ihriska v rovnakej lokalite. Predpokladám, že rovnako aj bludisko pomôže cestovnému ruchu v našej obci i v celom podtatranskom regióne,“ uviedol Ladislav Oravec, starosta obce. Ďalší plus vidí v tom, že ide o celoročnú atrakciu spojenú s pobytom na čerstvom vzduchu. V lokalite by mala pribudnúť aj vyhliadková veža.

Zelené bludisko je aktuálne otvorené denne od 9.00 do 19.00 hodiny. Dospelú osobu vyjde vstup na 8 €.

kb

Tatry Labyrint

MESTO VYSOKÉ TATRY v zmysle § 4 zákona č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v zmysle § 5 zákona č. 552/2003 Z.z. o výkone práce vo verejnom záujme, v znení neskorších predpisov,

vyhlasuje výberové konanie.

Funkcia, na ktorú sa hľadá uchádzač: **riaditeľ Základnej umeleckej školy**

Názov a sídlo spoločnosti (zamestnávateľa), pre ktorého sa hľadá uchádzač o funkciu:
Základná umelecká škola, Tatranská Lomnica 123, 059 60 Vysoké Tatry

Kvalifikačné predpoklady a požiadavky:

- odborná a pedagogická spôsobilosť pre daný druh školy v zmysle zákona č. 138/2019 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a v zmysle vyhlášky MŠ SR č. 1/2020 Z. z., ktorou sa ustanovujú kvalifikačné predpoklady a osobitné kvalifikačné požiadavky pre jednotlivé kategórie pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov, v znení neskorších predpisov
- vykonanie prvej atestácie (1. kvalifikačnej skúšky alebo jej náhradnej formy) v zmysle platnej legislatívy
- najmenej päť rokov pedagogickej činnosti

Ďalšie požiadavky:

- ovládanie štátneho jazyka
- znalosť príslušnej legislatívy, komunikatívna
- bezúhonnosť
- komunikačné, organizačné a riadiace schopnosti
- osobnostné a morálne predpoklady pre výkon riadiacej funkcie
- spoľahlivosť, zodpovednosť, flexibilita
- aktívna znalosť práce s počítačom

- ovládanie aspoň jedného svetového jazyka výhodou

Požadované doklady:

- písomná žiadosť o zaradenie do výberového konania
- štruktúrovaný profesijný životopis
- overené kópie dokladov o splnení kvalifikačných predpokladov - dokladov o dosiahnutom vzdelaní, o vykonaní 1. atestácie
- potvrdenie o dĺžke pedagogickej praxe
- občianska bezúhonnosť podľa § 9 ods. 1 písm. b) zákona č. 138/2019 Z. z.
- potvrdenie o zdravotnej spôsobilosti v zmysle § 9 ods. 1 písm. c) zákona č. 138/2019 Z. z.
- písomný návrh koncepcie rozvoja školy
- písomný súhlas s tým, že materiály, ktoré uchádzač poskytne v súvislosti so žiadosťou o zaradenie do výberového konania, bude Mesto Vysoké Tatry spracovávať podľa Zákona č. 18/2018 o ochrane osobných údajov, v znení neskorších predpisov

Platové podmienky:

v zmysle zákona 553/2003 o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a o zmene a doplnení,

v závislosti od predložených dokladov, z ktorých vyplýva zaradenie do kariérového stupňa – ôsma platová trieda

Spôsob, termín a miesto podania žiadosti s označením

„Výberové konanie ZUŠ Tatranská Lomnica“
NEOTVÁRAŤ,

spolu s požadovanými dokladmi:

- písomne – poštou alebo elektronickými prostriedkami (ak nebude elektronicky podaná žiadosť podpísaná zaručeným elektronickým podpisom, je uchádzač povinný doručiť žiadosť s požadovanými dokladmi Mestu Vysoké Tatry aj printovo do 3 dní od podania žiadosti elektronickou formou); žiadosť môžete podať aj do elektronickej schránky.
- termín doručenia žiadosti spolu s požadovanými dokladmi:

do 11. 10. 2021 do 11.00 hod.

- rozhodujúci je dátum a čas doručenia - poštou, poštovým kuriérom, termín a čas doručenia osobne do podateľne, termín a čas doručenia do elektronickej schránky, elektronickými prostriedkami kontaktnej osoby.

Poštová adresa na doručenie žiadostí:

Mesto Vysoké Tatry, Starý Smokovec 1,
062 01 Vysoké Tatry.

Email na doručenie žiadostí:

lucia.petrasova@vysoketatry.sk

Vyhlasovateľ si vyhradzuje právo, nezaraďovať do výberového konania tých žiadateľov, ktorí nespĺnia požadované podmienky.

(Otváranie obálok sa zápisnične uskutoční u vyhlasovateľa výberového konania za účasti predsedu Rady školy. Ďalší proces výberového konania zabezpečuje Rada školy).

Ing. Ján Mokoš,
primátor

Mesto Vysoké Tatry naďalej aktívne rokuje so Slovenskou poštou o zachovaní pobočky v Tatranskej Kottline. Ako dôvod zrušenia uvádza poskytovateľ poštových služieb jej nerentabilnosť. Avšak využívajú ju obyvatelia tejto mestskej časti, ktorým by sa situácia výrazne skomplikovala. Ako napísala Anna Chovancová, členka petičného výboru za jej zá-

chranu: „Najbližšia pošta sa nachádza v 3 km vzdialenosti Lendaku, avšak bez možnosti dopraviť sa tam spojom (kto nemá auto poputuje tam peši alebo ak stihne prvý ranný spoj,

tak si počká 5 hodín na najbližší poobedňajší autobusový spoj domov – ak nepocestuje cez Kežmarok a Tatranskú Lomnicu). Občania doručili na mesto petíciu za záchranu tohto pre nich tak dôležitého úradu. Spomínaná nerentabilita je problémom nedostatočných služieb, ich neskutočným predraženie (doteraz neodpovedali na požiadavku o poskytovanie doplnkového predaja, ako napr. hračky, suveníry alebo zavedenie služby tipovania, za ktorými mnohí musia vycestovať do vzdialenejších miest).“ Hoci zástupcovia Mesta Vysoké Tatry sú za jej zachovanie, no rušia sa aj pobočky vo väčších mestách, a tak budú možno nútení pristúpiť k manuálu akciovej spoločnosti – poštové služby budú zabezpečované doručovateľom, ktorý príde priamo k obyvateľom. Avšak téma ešte nie je uzatvorená – o ďalších krokoch vás budeme informovať.

Pre občanov a návštevníkov Vysokých Tatier vydáva mesto Vysoké Tatry. Vedúca redaktorka: Mgr. Katarína Bohušová (katarina.bohusova@vysoketatry.sk). Redaktorka: Bc. Slavomíra Macuráková (slavomira.macurakova@vysoketatry.sk). Sídlo vydavateľa a adresa redakcie: Mestský úrad, 062 01 Starý Smokovec, IČO: 00326585 tel.: 052/478 04 38. Výroba novín: Popradská tlačiareň, vydavateľstvo, s. r. o., Popradskej brigády 13, Tel.: +421(0)52788 14 91, 92, e-mail: popltac@popltac.sk. Ev. č. MK SR: 3110/09. Nevyžiadané príspevky nevracame. Redakcia si vyhradzuje právo na krátenie a úpravu zaslaných príspevkov. Uzavierka novín je vždy v piatok pred vydaním novín. ISSN 1338-9882

Nájdete nás aj na:
www.vysoketatry.sk

INZERCIA

Klietky pre chov prepelíc a pasce na líšky a kuny, liahne na vajčka

viac na www.123nakup.eu

Tel. 0907 181 800

✦ Predám kvalitný leštený tatranský smrekový obklad, perodrážka. Cena od 3,59 €/m². Polguľatý zrub profil na mieru, podlahy, dyle a hrany. Tel.: 0907 233 415.

Predaj štiepaného dreva

0948 006 576

0908 264 354

Športuj aj Ty!

Je neodmysliteľnou súčasťou zdravého životného štýlu. Prináša radosť a priestor pracovať na sebe. Deti formuje, učí ich prekonávať prekážky, víťaziť, ale aj zvládať prehry.

Význam pohybu pre rozvoj žiakov si uvedomuje aj Nadácia SPP, ktorá podporuje aktivity zamerané na športovú činnosť detí. Tento rok bol medzi úspešnými projektmi v grantovej schéme Športuj aj Ty Tatranský detský kros, ktorý sa konal 16. septembra na ihrisku vo Vyšných Hágoch. Vydarený športový deň zorganizoval Atletický oddiel Vysoké Tatry v spolupráci s mestom Vysoké Tatry, s finančnou podporou nadácie SPP, vďaka ktorej pre tatranské deti zakúpili občerstvenie, zaujímavé ceny a hodnotné trofeje. Detský kros prilákal do areálu najvyššie položené školy na Slovensku celkovo 40 žiakov tatranských škôl a športových klubov. Ako povedal hlavný organizátor Jaroslav Michalko: „V rámci občianskeho združenia AO Tatry sme sa zapojili do výzvy Nadácie SPP a požiadali o finančné prostriedky na Tatranský detský kros. Súťaž sme pripravili pre všetky tatranské deti – od predškôľakov až po žiakov 9. ročníka. Bežalo sa na futbalovom ihrisku – najmladší 250 metrov, najstarší odbehli 900 metrov s niekoľkými nízkymi prekážkami. Touto aktivitou by sme chceli nadviazať na pravidelnosť pretekov v rôznych športových disciplínach.“

Výsledky pretekov sa mladým športovcom započítavali do celkového hodnotenia súťaže pohybovej všestrannosti detí. Ďalšie, v poradí 6. kolo série, by sa malo uskutočniť na lezeckej stene v Tatranskej Lomnici. Vyhlásenie 1. ročníka súťaže, v ktorej si zmerali sily v disciplínach ako napr. bicykel, beh, kros, je naplánované na december. kb

65. ročník cyklistických pretekov Okolo Slovenska

Ďalší ročník tohoto podujatia je za nami a bol doposiaľ najúspešnejší i najprestížnejší. Po prvýkrát v histórii v ňom štartoval aj náš najúspešnejší cyklista Peter Sagan. Zastúpenie v štartovom poli bolo za históriu tohto podujatia práve tento rok najkvalitnejšie i najzaujímavejšie.

Od stredy do nedele si slovenskí fanúšikovia cyklistiky mohli obzrieť najväčšie hviezdy svetovej cestnej cyklistiky naživo v uliciach svojho mesta, niektorí dokonca priamo z okna svojho domu. Tímy World Tour sa u nás predstavujú už niekoľko rokov, v tomto ročníku ich bolo zatiaľ najviac – až sedem. Po prvýkrát sa na štartovej listine objavil štvornásobný víťaz Tour de France. Fanúšikovia sa najviac tešili na Chrisa Froome a sedemnásobného víťaza bodovacej súťaže na Tour de France, trojnásobného majstra sveta, Peťu Sagana.

Pretekalo sa v štyroch etapách. Prvý 1,6 km Prológ odštartoval v Košiciach 15. septembra na Hlavnej ulici a bol sprevádzaný zaujímavým kultúrnym programom. Dejiskom prvej etapy 16. 9. boli opäť Košice. Západne od mesta, na trati dlhej takmer 160 km, sa svetová elita popasovala s 5 vrchárskymi premiami.

Pre naše mesto Vysoké Tatry bol najzaujímavejší

tretí deň podujatia. Druhá etapa totiž viedla zo Spišského Podhradia do Dolného Kubína práve cez naše mesto. Do Tatranskej Lomnice dorazili 17. 9. v poobedňajších hodinách najprv prví „odtrhnutí“ pretekári, ktorých víťali davy nastúpené okolo hlavnej cesty od Veľkej do Tatranskej Lomnice. Tisíce nadšencov, malých i veľkých povzbudzovali popri Ceste slobody aj pelotón, v ktorom sa na divákov usmieval aj Peter Sagan. O pár minút neskôr už na cyklistov čakala prvá

horská prémia priamo v Starom Smokovci, davy burácali, povzbudzovali. Centrum nášho mesta zaplnili domáci obyvatelia i množstvo návštevníkov. Úžasná atmosféra, adrenalín stúpaj aj medzi divákmi. Zdlhavé stúpanie na Štrbské Pleso bolo ukončené druhou horskou premiou, po ktorej si pretekári oddýchli v dlhom klesaní až na Liptov, kde ich čakali ďalšie dve rýchlostné premie. Po takmer 180 km, tesne pred cieľom v Dolnom Kubíne, sa ešte popasovali s poslednou horskou premiou na vrch Varta.

Tretou etapou sa cyklisti previezli na najdlhšom úseku podujatia, 193 km, cez Oravu a Kysuce až do Považskej Bystrice.

Posledná štvrtá etapa ponúkla na piaty deň podujatia, 19. septembra, pretekárom rovinatý terén medzi kúpeľným mestom Trenčianske Teplice až do Trnavy v dĺžke 159 km.

Peter Sagan na pretekoch Okolo Slovenska vyhral celkové poradie. Stal sa prvým Slovákom po 16 rokoch, ktorý vyhral celkovú klasifikáciu. Z domácich pretekov si odniesol aj zelený dres pre víťaza bodovacej súťaže a tiež dres pre najlepšieho domáceho jazdca. sm

archív pretekov